

1919 December 18
Debreceen, 1918. XXIII. évfolyam 155. szám. Csütörtök, december 18.

DEBRECZENI ÚJSÁG

Előfizetési ár helyben és vidéken:
Egy hóra 10 korona. Negyedévre 30 korona.
Félévre 60 korona. Egész évre 120 korona.
Megjelenik hétfő kivételével minden nap

Felolós szerkesztő és laptulajdonos:
THAN GYULA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Kossuth-utca 3. sz. első emelet.
(Debreczeni Első Takarékpénztár-épület.)
Helyes szám ára 500 fillér.

21. és 25. sz. rendelet (kibővítve).

Mi, Erdélyi csapatok parancsnoka, a katonai igazságszolgáltatás törvénykönyvek 82. és 57. § II. pontja értelmébe, a hadsereg biztosítására és az ország védelmére

elrendeljük:

- Tiszta el foglalt egész területre, mely hadművelési területnek tekintendő:
1. Rend ellenszögöknek lesznek tekintve:
    - a) akik rossz akarat nélkül nyilvános helyiségekben, állomásokon, vonatokon, az utcán stb. közölni, terjesztetni, beszélni fognak bármely módon igaz vagy beképzelt híreket vagy relatív meggyőződéseket a hadműveletekről, a csapatmozdulatokról és helyzetükről a katonai hatóságok rendelkezéseitől, vagy bármely más dolgokról, a román hadseregére vonatkozólag; b) akik állomásokon, vonatokon állatnak, komoly megindokolás nélkül, vagy tolongani kiabálni fognak és nem fogják tiszteletben tartani a rendre vonatkozólag kiadott utasításokat;
    - c) akik rossz szavakkal fogják megnevelni a román nemzetet;
    - d) bármely jó akaratú személy, aki levelet vinne, valamint azok, akik mások által elősegítik magánleveleket az egyik helyről a másikra szállítani;
    - e) akik a hadsereg érdekeit szolgáló rendelkezések ellen lázít;
    - f) azok, akik meghatalmazás vagy katonai engedély nélkül, mindegyik rossz szándék kizárásával, titokban vagy nyilvánosan, akár katonai parancs folytán, akár nem, hírt kiírtatott helyiségeket elfoglalnak;
    - g) akik sértő szavakkal fogják megnevelni a román katonákat, a román hadsereget vagy országot;
    - h) bárki, aki rossz akarat nélkül megmérgezz, vagy megferdít katonákat, forrásokat, bármely folyó vizet, valamint bármilyen elmizert;
    - i) azok, akik kritizálni fogják a parancsnokság által kiadott rendelkezéseket;
    - j) azok, akik kivesszik a zászlót, vagy a hivatalok más jelvényeit;
    - k) azok, akik közbe lépnek vagy mások közbelépését provokálják, hogy megakadályozzanak egy lefolytatást, vagy a parancsnokság által kiadott rendelet végrehajtását.
- Ezen rend ellen szegülő a megjelölt módon lesznek megbüntetve:
- Az a), b), c) és d) pontok alá esők meg lesznek vizsgálva hadbírók által, első és utolsó alkalommal egy évig terjedhető börtönnel és 2000 lelig terjedhető pénzbíráddal lesznek sújtva.

Az e), f), g), h), i) és k) pontokban foglaltak ellenszögölői a hadbíróválasztások által lesznek megvizsgálva és elítélve 3 évig — terjedhető börtönnel és 5000 lelig terjedhető pénzbíráddal.

Miután a fenti említett tettek közül valamelyik kímkedési vagy ártulási szándékkal lesz véghezvive, a háború alatt már életben lévő ellenszögök szerint lesznek megbüntetve.

3. A rendelet ellenszögöléseinek a meghatározását kizárólag biztosok, hadbírók, térparancsnokságok, — csendőrszolgák és bármely katonai rendőrtiszt végzi.

4. E jelen rendelet, amennyiben lehet lapok által lesz kihirdetve, ki lesz ragasztva minden közegben, hadbíróválasztások székelységben, hadbíróválasztásokon, térparancsnokságoknál, csendőrszolgáknál és község-házaknál, ki lesz hirdetve dobszó által is.

E formák megtartását jegyzőkönyvileg állapítják meg a katonai rendőrtisztek.

E rendelet büntető hatálya életbe lép 3 nap után a fenti említett végrehajtásokkal s csak azon személyek lesznek megbüntetve, akik e három nap után esnek bűnébe.

5. A 21. és 25. sz. rendelet határozatait, amelyeket szintén a parancsnokság adott ki, de a jelen rendelettel nem egyezők, hatályon kívül lépnek abban a pillanatban, amikor e rendelet életbe lép.

Kiadva Parancsnokságunknál.
Nagyszombat, 1919 május hó 12-én.

Erdélyi csapatok főparancsnoka:
Mardarescu tábornok.
Vezérkari főnök:
Panalescu tábornok.

Hirdetmény.

Azon hír van elterjedve hosszabb idő óta Debrecen városban, hogy a legszomorúbb, a katonai megszállott zóna területén lévő más helyiségekben is, hogy a megszálló csapatok a zónát rövidesen elhagyják.

Ezen felelőség nélküli egyének által terjesztett hírek nem valók másra, mint a közhangulatot zavarni, a békes lakosság nyugalmát háborgatni, vagy kereskedés céljait szolgálják.

A leghatározottabban megcélom e hamis hírekkel és kérem a hatóságokat a módjukban lévő eszközökkel ugyanezt tenni.

Mikor az idő elfog jön, hogy a román csapatok a zónából ki fognak vonulni, legalább két hónappal előbb fojzuk az evakuálást úgy a hatóság, mint a lakosság tudomására hozni.

A katonai zóna főparancsnoka
Michaescu
kormányzó tábornok.

A kisgazdapárt minden kerületben jelöltet állít.

Budapest, dec. 17.
A választási előkészületek foglalkoztatják már a pártokat, köztük az egyesült kisgazda- és földművespártot, amely mint az országos párt, nagyobb erővel most indul neki először a választási küzdelemnek. A kisgazdapárt a vidéken minden egyes választókerületben, még a városi kerületekben is jelöltet állít.

Báró Korányi Frigyes Komáromban lép fel. Tankovics János közéleti-munkai államtitkár Kaposvárott (ellenfele Erekly Károly lesz), sokorópátkai Szabó István Győr-szentmártonban, nagyatádi Szabó István régi kerületében, Nagyatádon, ahova ma leutazott és hétfőn programbeszédet mond, Meskó Zoltán Kiskőrösön, Balla Aladár Kiskunhalason lép fel, Ónodon Kerekes Mihály vasutas, Cegléden Antal Antal kisbirtokos,

Tabon Pákozdi András, Hevesen Mayer János államtitkár, Gyöngyösön Krisztián Imre kisgazda, Öttevényen Gyapay Pál, Jánoshalmán Kis-Nagy Pál, Göncön Pásztor József, Sepsiben Vitéz Győző lesz a párt jelöltje.

Budapestnek három kerületében bontja ki a kisgazdapárt programját. A Lipótvárosban Hegedűs Gyula színész lép fel kisgazdapárti programmal, lesz ezenkívül kisgazdajelölt Óbudán és Kőbányán is. Rubinek Gyula földművelésügyi miniszter hétfőn reggel 9 órakor Üllőn, féltizenegykort pedig Monoron tart beszédet. Mayer János államtitkár és dr. Kovács János István ref. teológiai tanár vasárnap részt vesznek a pinchehelyi kisgazda gyűlésen. December 16-án Miskolcra lesz Zemplén-, Abauj- és Borsodmegyék kisgazdapártjainak szervezkedő ülése.

Horthy és a munkanélküliek.

Prága, dec. 17. Zahrednik c. prágai lap írja: Horthy magyar fővezér maga vette a kezébe a munkanélküliség rendezésének ügyét. — Mindenki kap munkát. Aki munkára nem jelentkezik, azt a fővezér internáltatja.

A magyar béke delegáció.

Páris, dec. 17. A béke delegáció elnöke gróf Apponyi Albert, titkára br. Vay Péter c. püspök lesz, aki az egyházi pályára lépés előtt diplomáciai szolgálatban volt.

Tizennégy halálos ítélet. Ítélet kihirdetés a terroristák bűnygyében.

Budapest, dec. 17.
A budapesti büntető törvényszék a terroristák ügyében tizennégy halálos ítéletet hozott. A halálraítéltek névsora a következők:
Csérny József, Goldberger Schön Gábor, Groó Géza, Mészáros Sándor, Löbl Mór, Steiger János, Papp Sándor, Kövér Lajos, Max Miksa, Bonyháti Tibor, Kakas Ferenc, Csomor Gábor, Neumayer-Nagy Géza, Löscher Márton.

A többi elítéltek a következő büntetéseket kapták:
Polánszky Lajos életfogytiglani fegyház, Bartalos István 10 évi fegyház, Tóth József 12 évi fegyház, Karsai József 5 évi börtön, Karsai Józsefné 5 évi börtön, Cseh László 5 évi fegyház, dr. Vajda Zoltán 5 évi börtön, Pó-Pollacsek Ernő 3 évi fegyház, Berdon Rudolf 1 és fél évi fegyház, Kovács Ferenc 1 évi börtön, Hamari Miklósné fél évi fegyház.

31/303
873 x

Újabb terrorista bűnperek.

A budapesti törvényszék a Cserni-ügy letárgyalása után e héten megkezdi a következő csoport bűnpert is. Így sorra kerül Kohn Kerekes Árpád és társai ellen 89 rendbeli gyilkosság miatt. A bűnyűben Kohn Kerekes Árpád 25 éves vasesztergályos terrorista, aki maga beismer 15 rendbeli gyilkosságot, Strucz Károly 31 éves bűnsegéd (65 rendbeli gyilkosság büntetében bűnrészes), Kovács Lajos 24 éves géplakatos (5 rendbeli gyilkosság büntetése) szerepelnek. A tárgyalási elnök dr. Auer György táblabíró, a vádat dr. Pogány Nándor főállamügyész helyettes képviseli.

A rendőrtisztviselők és a színházi szerződés.

Megfelelőbbték a tanácsi határozatot.

Heltai Jenő színházigazgató megfelelőbbtette azokat a szerződési feltételeket, amelyek mellett a város meghirdette a pályázatot a Csokonai-színház igazgatásának 1920. október 1-től való újabb vállalatbaadására. Azért felelőbbtette meg, mert a szerződési feltételeknek a helyi átlag megállapítására vonatkozó pontjait sérelmesnek tartja a színház érdekeire. De úgy látszik, nemcsak a színházra sérelmesek azok a szerződési feltételek. A rendőrtisztviselők is felelőbbtést adtak be a szerződés tervezet ellen, amelynek alapján a Csokonai-színházra meghirdetett a pályázat.

A rendőrtisztviselők a szerződés tervezet 8 pontját tartják magukra nézve sérelmesnek. Ez a pont ugyanis alaposan leszállítja a rendőrtisztviselők részére járó színházi ügyeleti díjakat. Jelenleg a rendőrtisztviselők ügyeleti díja 20 korona, a rendőrbiztosé és a rendőröké 10—10 korona. Az említett 8. pont pedig leszállítja ezeket a tisztviselőkre nézve 10 koronára, a rendőrbiztos részére 5 koronára, a rendőrök, ugyancsak a tűzoltók részére 3 koronára. Azt mondják a felelőbbtésben, hogy a jelenlegi díjakat a tanács, illetve a közgyűlés állapította meg.

A jog- és pénzügyi bizottság hosszabb vita után arra az álláspontra helyezkedett, hogy a szerződés tervezet 8. pontja úgy módosítandó, hogy a színházigazgató a miniszteri rendeletben megállapított ügyeleti díjakat lesz köteles fizetni.

DRASE TÁNCSTÉLYE
DEC. 25-ÉN a „BIKA” dísztermében.
Kezdete 4. u. 5 órakor.

KALAPOK férfiaknak velour és filzből
FRANK EDENÉL
megyeház mellett.

A protestánsok budapesti nagygyűlése.

A budapesti protestánsok a múlt héten tartották meg nagygyűlésüket, amelyen hatalmas megnyilatkozással adták példát Magyarországon egész prot. közönségének. Tömör, egységes táborközi testvéri egyesülésre hívták fel a magyar katolikusokat.

Délután 4 óra körül tömeggyűlést összehívta a Gólyavárban, hogy a terem nem tudta a közönséget befogadni ezért a rendezőség 2 gyűlést szervezett. Az egyik a teremben, a másik az udvaron folyt le.

A teremben a gyűlést Székely György tanár nyitotta meg. Vissza tekint a múlt rombolására. Most mindent újra kell építeni. A magyar államnak egyik főtantartó oszlopa a protestantizmus. Ma az új idők szelleméhez kell alkalmazkodnia. A kath. egyházhoz való viszonya megváltozott, alárendeltsége megszűnt. A protestantizmus ön-ellenfél osztoitja meg a kivívott jogokat másokkal. Ma új reformáció közbüvében állunk, mely össze fogja hozni a keresztény felekezeteiket.

A gyűlés előkének megnyitott szavai után az evangélikusok nevében Pekár Gyula szólalt föl.

A krisztusi egyetértés nevében üdvözli a gyűlést. Azok, akik a magyar állam ellen a hallatlan merényletet elkövették, Magyarországot a kommunista elmélet próban, ulává tették. Magyarország Isten próbáték ki Marx elméletét és mutatták be lehetetlenségét. Végleg meg akarták törni a keresztény világnézetet. Magyarország harcolta végig ezt a harcot legelőször és a keresztény elveket diadalra vitte. Az egész világnak szeme rajtunk van. A keresztény nemzeti egyesülés pártja legszebb egyetértés alapján áll fenn. A protestantizmusra, mint fegyverre van szükség Magyarországon. Indítványozza azt, hogy minden évben, a kath. nagygyűléssel kapcsolatban, a protestánsok is gyűljenek össze. Az első 2 napon minden felekezeti külön a saját ügyeit tárgyalja, a harmadik napon legyen közös keresztény nagygyűlés, mely a keresztény egyesülésre mondott imádsággal kezdődjék és protestáns, katolikus püspökök prédikációjának.

A nagyhatású szónoklatot és az indítványt szünt nem akaró lelkedéssel vette magáévá a nagygyűlés.

Ezután dr. Csillery András volt miniszter szólalt föl a reformátusok nevében:

— Kifosztott egy gaz rémuralom — mondta — mely nemcsak az utolsó hónapokban volt, hanem évtizedek óta tartott. Keresztény felekezetek közül a különbséget ne tesszessük többé, mert a galíciai mórálal szemben össze kell fogni.

Dr. Kozma Jenő az unitáriusok nevében beszélt:

— Meg kell hallgatni és érteni egymást. Nem vettük észre, hogy amíg egymás hibáit kutattuk, elenségeink jutoitak uralomra. Bár a keresztény felekezetek legkisebb csoportja nevében beszélek, de olyan egyházat képviselek, mely minden időben magyar. Verjük ki

magunk közül a konkolyhíntőket. Szervekedjünk tömören a haza védelmére.

A kath. testvérek üzenetét Hal-ler István miniszter mondta el:

— A magyarság jélesei között egymás mellett álltak a protestánsok és katolikusok. Thököly és Rákóczy, Kossuth és Deák, Művészetben és tudományban, hazafiasságban egymással versengtek a nemzet dicsőségére azok, akik más templomban imádkoznak, de egyformán magyarok. Régen össze kellett volna jönni közös munkára. De külön asztalhoz ült mindenki. A zsidóság össze tudott fogni, ha a saját ügyéről volt szó. A kereszténység ezt nem tudta megtenni. Egymás erejét pusztítottuk. De ezt a sok szenvedést az isteni Gondviselés küldte ránk. Főhaláltuk egymást. A szolidaritás megteremtése most az első feladat. A második: érvényesíteni a magyar nép jogait az egész világon. Azt mondják, hogy antiszemitaizmus. Nem igaz, mert a természet rendje az, hogy a tölgynek több hely kell, mint a galagonya bokornak. Vissza kell szerezni a gazdasági, kulturális és politikai hatalmat. Ez magyar fajszerep. Az egész ország keresztényebb volt, mint Budapest. S a külföld tája ennek jelentőségét. A magyar győzelem a világnézetek harcában egy új keresztény világszövetség kezdete.

Ezután Maday Gyula tanár lelkesítő szavak kíséretében beteresztette a következő határozati javaslatot:

1. Budapest protestáns polgárainak nagygyűlése megállapítja, hogy az ország példátlan katonai, gazdasági és erkölcsi katasztrófáját a keresztény világnézet és a magyar nemzeti eszmé ellen évtizedeken keresztül céltudatosan vezetett destruktív szellemi hadjárat s idegenből bűnösen ideplántált nemzetközi bomlasztóerők elhatárolása okozta.

2. A nagygyűlés ennek a nagy nemzeti csapásnak szegényebből és nyomorából csak úgy lát kibontakozást, ha a keresztény erkölcsi világnézet s igaz magyar honszereket ismét eleven hajtóerőként voni be a magyar közélet minden terébe.

3. A magyar protestantizmus, mely századokon át, sokszor magára hagyatva, sőt üldözötten állt őri véstanui daccal a magyar nyelvkultúra és iajiság érdekei fölött, most hatias örömmel ragadja meg a történelmi pillanatot, amikor vállal a magyar katolicizmus ércvállának vetvén, vele teljes testvéri egységben vheti diadalra ez az éves történelmünknek legnagyobb ünnevének harcat.

4. Ennek a szövetségnek alapja az a fajtestvéri szeretet és bizalom, mely a nagy erkölcsi és nemzeti érdekazonosság tudatán épül fel s amelyet mi biztosítéknak tekintünk arra, hogy ha majd a nemzeti konzolidáció beállta után eddigi egyházi vitás kérdéseink rendezésére kerülnek, azok a nemzet érdekében kívánatos testvériség és féltelen törvény parancsainak megfelelő viszonyosság és

joggyenlőség elvei szerint fognak megoldatni.

5. Minden olyan protestáns vagy katolikus, világi vagy papi jellegű magyart, aki ezt a gondviselés szerű nemzeti összhangot e nehéz történelmi időkben kicsinyes, felekezeti gáncsvetésekkel, féltékenység és gyanu szításával zavarja vagy megtörni akarja: ellenségeink szövetségeseinek s a nemzeti ügy áruiójának tekintjük.

A határozati javaslatot egyhangu lelkesedéssel fogadta el a gyűlés.

280.000 koronás pör a város ellen.

Kétféle becsérték.

Horvát András bérelte a várostól a Tornyos-tanya nevű birtokot s olyan megállapodást létesített a várossal, hogy a birtokon általa emelt gazdasági épületek a bérletek lejártakor becsértékben mennek át a város tulajdonába. A bérlet lejárván, Horvát meg is becsültette az épületeket Latino-vics Mihály mérnökkel és 280.000 koronát követel a várostól az épületekért.

A városi mérnöki hivatal viszont csak 76.830 koronára becsülte az épületeket. Ennyit hajlandó megteríteni Horvát nem fogadta el, hanem bepörölte a várost 280.000 koronáért.

December 3-án volt a tárgyalás, amelyen Horvát kijelentette, hogy hajlandó felvenni a 76.830 koronát, de csak részlettel a 280.000 koronának és a pört tovább folytatja.

A jog- és pénzügyi bizottság javasolja, hogy a közgyűlés adja meg a felhatalmazást a 76.830 korona kifizetésére.

Clemenceau három kérdésről tárgyal.

Karnavon, dec. 17. A Westminster Gazette Clemenceau londoni útja alkalmából ezeket írja:

Clemenceau Londonba érkezik, hogy az angol kormány nyal a nemzetközi helyzetéről tanácskozzék. Három fajta nehézség van. Az egyik Amerika késedelmeskedése a ratifikációval és az a lehetőség, hogy olyan szigorú fenntartások fog kikötni, amelyek bizonyos külön megállapodások revízióját teszik szükségessé. A második Németország magatartása, amely vonatkozik a békeszerződésben vállalt kötelezettségeit teljesíteni.

